

8. Подолянчук С., Гуревич Р. Інформаційно- комунікаційні технології під час вивчення курсу "Опір матеріалів" // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. – №4. – С. 47 – 52.

9. Офіційний сайт компанії Autodesk. – <http://www.autodesk.ru>

Шкіль Л. Л.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ВИМІР СТРУКТУРНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

Данная научная работа состоит в том, что бы определить, какие именно экзистенциальные проблемы являются предметом исследования структурной антропологии.

В даний час сформувався цілий ряд антропологічно орієнтованих дисциплін. Серед них особливе місце займає структурна антропологія — дисципліна, що використовує прийоми структурної лінгвістики при аналізі культури та соціального устрою. Лідер структуралізму Клод Леві-Стросс з приводу антропології писав: «Антропологія досягла б більших успіхів, якби її прибічникам вдалося б домовитися про значення поняття структури, можливості його застосування і передбачуваного ним методу. На жаль, цього немає, але можливість зрозуміти розбіжності і уточнити їх значення втішає і дозволяє сподіватися на майбутнє» [1, 316].

Структурна антропологія прагне вивчати феномен людини, аналізуючи особливості системної упорядкованості її буття. І в цьому й полягає екзистенційний вимір структурної антропології. Адже не можна розглядати людину поза її сутністю, призначенням і загалом існуванням.

Екзистенціалізм (від лат. *existentia* - існування) - дослівно: філософія існування, існування людини — ірраціональний, суб'єктивно-ідеалістичний напрямок у сучасній світовій філософії. Ірраціональний (від лат. *irrationalis* - нерозумний) — принцип ідеалістичних філософських вчень, які розумовому, раціональному пізнанню протиставляють інтуїцію, віру, одкровення, "екзистенційне прояснення" тощо.

Предметом філософії існування або екзистенціалізму є людина, її внутрішній світ, її життя, суб'єктивність, усвідомлення нею дійсності, переповненої суперечностями.

Основними поняттями цієї філософії є: "існування", "тривога", "розпач", "закинутість", "абсурд", "приреченість", "заколот", "провина", "сумнів", "відчай", "пристрасть", "свобода", "сенс життя" тощо. Тобто, всі ці поняття мають відношення до людини, її внутрішнього світу — всього того, що і є предметом філософії екзистенціалізму.

Екзистенцією називають безпосереднє переживання людиною своєї присутності у світі, яке складається з багатьох компонентів: свідомість, почуття свободи, відповідальності, турботи, страху, любові, віри, надії і так далі. Кожен філософ-антрополог акцентує особливо значимі для нього почуття і стани. К'єркегор писав про страх. Маркс — про боротьбу. Фейербах — про любов. Бердяєв — про самотність, тугу, свободу, бунтарство, жалість, сумнів. Звичайно, міра вираження кожної екзистенціальної потреби, також, як і зміст, наповненість їх — в усіх людей різні.

Фундаментальним, визначальним поняттям екзистенційної філософії є поняття існування. Існування, на думку Сартра, це не що інше як переживання суб'єктом свого власного буття. Поняття "існування" не піддається пізнанню ні науковими, ні іншими методами. Таким чином, "існування", як основоположне поняття екзистенціалізму, ототожнюється з суб'єктивними переживаннями людини і видається за первинне начало, що дає підставу констатувати, що це філософське вчення належить до суб'єктивно-ідеалістичного напрямку філософії.

Також важливим поняттям філософії існування є "сенс життя", той зміст, який філософи вкладають в це поняття. В чому ж сенс життя? Навіщо людина живе? Для чого? Безумовно, це непрості запитання. Однозначної відповіді на них немає. Є різне, неоднозначне розуміння проблеми сенсу життя. Є, наприклад, альтруїстичні концепції: людина живе для того, щоб інших зробити щасливими; сенс життя в тому, щоб робити людям добро; сенс життя в продовженні свого роду; у примноженні добра на землі тощо.

Екзистенціальні потреби не виводяться з чогось. Вони дані разом з життям, тоді як специфічні потреби організму і духовно-культурного життя обумовлені статтю, віком, цивільним станом та іншими конкретними обставинами.

Наприклад, відомий філософ Еріх Фромм вважає важливим чітко відмежувати екзистенціальні проблеми від соціальних і психологічних.

Соціальне життя і динамізм історії з її скачками "вперед" і поверненнями "назад" — пов'язані, за Фроммом, не стільки з соціальними і класовими протиріччями, скільки з екзистенціальними дихотоміями, вкоріненими в людській природі. Ці дихотомії принципово не вирішені — ні практично, ні інтелектуально. Наприклад, скільки б людини не думала про природність смерті для кожної живої істоти, вона ніколи не зможе привчити себе до думки, що її коли-небудь не буде на світі. Як нерозв'язна дихотомія між "буттям до смерті" і вірою в безсмертя, так є нерозв'язаним і протиріччя між багатством родових можливостей і обмеженістю їх реалізації окремою людиною.

Ці та інші екзистенціальні дихотомії визначають структуру людської свідомості. Випробовуючи тривогу і заклопотаність, людина напружує сили, розум, робить колосальні зусилля, завдяки яким безперервно міняються і перебудовуються форми її буття, твориться світ культури. Надії на остаточне вирішення людських проблем в деякому ідеальному суспільстві, "земному Раю", — ілюзорні. Людина приречена, подібно до Сізіфа, викочувати щодня камінь на вершину гори, щоб потім спостерігати, як він зривається вниз. Якщо "сізіфова праця" і має сенс, то тільки в самому духовному становленні. Людина вчиться мужньо нести тягар свободи, не сподіваючись на допомогу зверху, без віри в рай на землі і блаженство у загробному світі.

Повна самореалізація особи повинна була б означати можливість для людини випробувати усе, що, в принципі, може випробувати людина. Але ми знаємо, що будь-який успіх, будь-яке досягнення даються ціною якогось обмеження. Любов, наука,

мистецтво вимагають величезної самовіддачі, а значить — відмови від багато чого. Звідси — вічне незадоволення людини сьогоденням. Незадоволення, одвічне відчуття суперечності буття примушують людину творити, шукати, пізнавати.

Ще одну дихотомію екзистенціального типу знаходимо в спілкуванні. Людина пристрасно прагне до душевного контакту з іншою людиною, до необмеженого взаєморозуміння і довіри. Проте вона відчуває неможливість проникнути до кінця у світ іншої людини. Якщо є у світі щось недоступне, що не виявляється, таємниче — це душа Іншого.

Архаїчні форми культури розглядаються в структурній антропології як механізми розв'язання основних суперечностей людського існування й суспільної організації. Теоретичною підвалиною структурної антропології є націленість на певні стійкі, позаісторичні інваріанти людського світосприймання, на ментальні (приховані) структури, що ними визначається людська життєдіяльність, а також ідея інтеграції чуттєвого й раціонального у людині та її світовідношенні.

Французький філософ Клод Леві-Стросс зосереджує зусилля на моделюванні безсвідомих процесів, які репрезентують перехід природи в культуру. Мету дослідження соціальних і культурних структур Клод Леві-Стросс убачає у віднайденні принципів упорядкованості, котрими визначається розмаїття вірувань та соціальних інститутів. Вивчаючи шлюбні правила, термінологію спорідненості, особливості первісних класифікацій природного та соціального світів, ритуали, тотемні уподобання, міфи, маски — як особливі знакові системи, — антрополог виокремлює наявні за позірним розмаїттям соціальних реалій спільні схеми й можливості обміну (товарами, жінками, інформацією).

Відаючи перевагу незмінним («синхронним») відносинам перед тими, що історично змінюються («діахронними»), він з'ясовує принципове значення «бінарних опозицій» (сире - варене, гниуче - нетлінне, праве - ліве, жіноче - чоловіче, природне - культурне тощо) для міфологічної свідомості.

Схильність до класифікації світу з допомогою бінарних структур розглядається як вроджена антропологічна властивість людини. Велике значення має обґрунтована Леві-Строссом ідея потенційної спорідненості архаїчного та сучасного мислення. Поряд з дослідженнями на етнокультурному матеріалі деякі представники даної антропологічної галузі вивчають також структуру персонального буття людини, зокрема співвідношення структур зовнішнього й внутрішнього буття, духовної та тілесної сфер, центр взаємодії котрих — особистість. А дослідження особистості завжди було і буде актуальним предметом для міркувань та розвідок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Леві-Стросс К. Структурная антропология / Пер. с фр. Вяч. Вс. Иванова. // К. Леві-Стросс — М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. — 512 с. (Серия «Психология без границ»)

Шекера Н.Є.

ІННОВАЦІЙНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ В УМОВАХ ТЕХНІЧНОГО КОЛЕДЖУ

Стан освіти і перспективи її розвитку значною мірою залежать від політики держави у цій сфері. У багатьох країнах державна освітня політика вважає високий професійний і загальнокультурний рівень населення важливою умовою соціально-економічного розвитку, збереження і підвищення конкурентоспроможності національної економіки на світових ринках, безпеки і соціальної стабільності.

На сучасному етапі все очевиднішим стає те, що традиційна школа, орієнтована на передавання знань, умінь і навичок від покоління до покоління, від викладача до студента, не встигає за темпами їх нарощування.

Тому одним із провідних завдань повинно стати створення такого освітньо-розвивального середовища, у результаті взаємодії з яким у майбутнього фахівця сформується готовність до роботи в сучасних соціально-економічних умовах.

Розвиток системи освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження нових методів навчання і виховання студентів. Відбором, теоретичним осмисленням, класифікацією педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання – педагогічна інноватика. Її прогностичні розв'язки, аналіз, оцінка конкретних реалій мають непересічну цінність і для педагогічної практики.

Під інноваційним розвитком освіти слід розуміти комплекс створених та запроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки факторів та умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу освітньої системи. Такий складний психолого-педагогічний процес вимагає чітко спланованих системних дій з боку всіх освітянських структур, які в своїй сукупності складають основу інноваційної політики [4]. До основних напрямків інноваційних процесів в системі освіти на сучасному етапі її розвитку слід віднести:

1. Модернізацію типів та структури освітніх навчальних закладів (приватні, державні, комунальні; ліцеї, гімназії, коледжі, колегіуми; авторські школи тощо).

2. Оновлення змісту навчання і виховання;

3. Розробку та апробування нових педагогічних технологій;

4. Зміну форм і методів навчання та виховання;

5. Модернізацію форм і методів управління сучасним вищим навчальним закладом.

Значний внесок у розробку методології і теорії поняття педагогічної технології зроблений сучасними педагогами: В. Безпалько, Б. Лихачовим, М. Кларінім, В. Монаховим, Г. Селевко та іншими. Проблему педагогічної інноватики розглядали такі вчені як О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, В. Загвязинський, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та інші.

Слово «інновація» має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу.

Дослідники проблем педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, В. Загвязинський, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове.